

Máthé Imre

(1911-1993)

akadémikus, a botanika tudós professzora,

az egyetem rektora (1950-51 és 1955-56 között) tiszteletére,

a nehéz időkben mutatott helytállásáért, a forradalmi ifjúság melletti kiállásáért,

születésének 100. évfordulója alkalmából

Máthé Imre akadémikus a hazai és nemzetközi botanika kiváló egyénisége. Debrecenben született 1911. január 21-én. Iskoláit az elemitől az egyetem befejezéséig Debrecenben végezte. Kiváló tanárainak példája és gyermekkori érdeklődésének kibontakozása tették botanikussá. Egyetemi magántanári habilitációját magyarországi flóraelemek kutatása témakörből végezte, ezt követte egyetemi magántanári és adjunktusi tevékenysége a Debreceni Tudományegyetemen, ahol florisztikai növényföldrajz tárgyat adott elő.

1942-ben meghívást kapott a pallagi Mezőgazdasági Akadémiára növényteni előadások és gyakorlatok rendszeres megtartására. Különösen gazdag génbankot hozott létre a rizsből és a szójából. Elsőként nemesített sikerrel szárazságtűrő rizst Magyarországon. Felismerte, hogy a szója alakgazdagsága lehetővé teszi hazai termesztésre alkalmas törzsek kiválasztását. Elindítója, kezdeményezője volt a rét-legelő kutatásoknak a háború utáni Magyarországon, felismerve a terület gazdasági jelentőségét is. Ő indította el a gyógynövények hatóanyag-térképezését, a gyógynövények ökológiai hatásaitól függő hatóanyag-változékonyság vizsgálatát, mely területek hazai és nemzetközi vonatkozásban is új irányzatoknak bizonyultak. A növények produktíobiológiai szemléletű kutatása is jelentős mértékben nevéhez fűződik.

A pallagi Gazdasági Akadémia, ill. Főiskola megszüntetésekor főiskolai tanárként a Budapesti Agrártudományi Egyetemre helyezték és 1950-ben az Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Karának Növényteni Tanszékére, nyilvános rendes egyetemi tanárrá nevezték ki.

1950-1951-ben az Egyetem rektora, majd 1954-1955 között tudományos rektorhelyettes volt. 1952-ben lett a biológiai tudományok doktora.

1954-ben a MTA levelező tagjává választották, ezzel elismerve elméleti és gyakorlati vonatkozású kutatásait és irányító munkáját.

1955-ben Kossuth díjban részesült.

Nem volt politikus, nem vágyott rektor lenni, de professzortársai rábeszélésére az egyetem érdekében vonakodva, de mégis vállalta a tisztséget másodsorra is. 1955-56-ban ismét az Egyetem rektora lett.

Kinevezését követően energiája teljes bevetésével, hatalmas munkával próbálta tisztességgel ellátni feladatát. Az Agrártudományi Egyetem Gödöllőre költöztetésének végrehajtásában meghatározó szerepet töltött be. Kiemelkedő pedagógusa, agrobotanikusa volt a Gödöllői Agrártudományi Egyetemnek.

A diákság oldalán állt 1956. október 22-én, majd az azt követő napokban. Ezek után váratlanul felmentették.

Egyéni karrierre nem vágyódott, csak a kutatást és az oktatást ambicionálta. Kiváló képviselője volt a magas színvonalú kutatást, oktatást megvalósító egyetemi vezetőnek. Szeretett és tudott oktatni, empatikus nevelői képességgel rendelkezett. Ezen képességek gyakorlásától tiltotta el a fegyelmi eljárás egész életére. Tárnyilagos bölcs látásmódjának köszönhető, hogy tudott segíteni az arra érdemes kutatótársainak. Tevékenysége az oktatásban és a kutatásban iránymutató és iskolateremtő volt.

1957-től a Gyógynövény Kutató Intézethez került tudományos munkatársnak. Ettől kezdve élete végéig elszakíthatatlan kapcsolat fűzte a gyógynövényekhez. A Gyógynövény Kutató Intézetbe beosztva, a konszolidáció során tudományos pályája ismét emelkedett. Eltávolítását követően az új helyzethez igyekezett bölcsen alkalmazkodni. Sikeres kutatásokat folytatott és maradandó eredményeket ért el most már elsősorban a gyógyító kutatások terén.

1964-től nyugdíjba meneteléig a vácrátóti MTA Botanikai Kutató Intézetben dolgozott tudományos főmunkatársként, majd tudományos tanácsadóként. Az intézet botanikus kertjének speciális gyógynövénygyűjteménye tette lehetővé, hogy 25 év alatt közel 150 tanulmánya jelent meg társszerzők közreműködésével hazai és külföldi szaklapokban.

1970-ben a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává választották.

A Magyar Gyógyszerészeti Társaság is elismerte gyógynövénykutató munkásságát és 1986-ban Sopronban *Augusztin Béla emlékérem kitüntetés*ben részesült. Öröme mindkét fia is neves gyógynövénykutató lett:

ifj. dr. Máthé Imre vegyész, aki a SOTE Gyógynövény- és Drogismereti Intézetének igazgató professzora, a MGYT Gyógynövény Szakosztályának elnöke,

dr. Máthé Ákos kertészmérnök, aki a Kertészeti- és Élelmiszeripari Egyetemen docens, több gyógynövény-tárgyú könyv szerzője.

Tevékenysége a hazai gyógynövény-kutatásban alapkő: munkái által követőiben, a kutatókban és nem utolsósorban fiai révén tovább terebélyesedik a magyar tudomány javára.

Igazi tudós alkat volt, távont állt tőle mindenfajta önteltség és erőszakosság. A tudományt - a szó legnemesebb értelmében – alázattal szolgálta. Kedves, mindenre kiterjedő figyelmessége, tapintatossága, segítőkészsége felejthetetlen.

Munkatársai, tanítványai, szaktársai és tisztelői hazánkban és külföldön szeretettel emlékeznek a nagy tudós egyéniségére. Szelleme, tanítása, művei örök kincsei a botanikának.

Élete példaképpül szolgál szaktársainak, valamint a magyar ifjúságnak.